

आभियान

साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

त्रैष : ३१ / अंक : ३३ / २०७८ चैत ४ गते शुक्रवार

/ Mar 18, 2022 / कूल्य रु. १०/-

सम्भव होला त बैतर्णी तर्ने प्रयास

काठमाडौं । २०७९ बैशाख ३० गते हुने स्थानीय तहको निर्वाचनका लागि साना दुजा सबै दलहरू निर्वाचन प्रक्रियामा लागेका छन् । सबै राजनितिक दलहरूले कही न कही दैनिक जसो कार्यक्रमहरू गरिरहेका छन् । त्यस्ता कार्यक्रमहस्ता जनताको भने खासै उत्साह देखिएको छैन । मुलुकमा स्थापना गरीएको ७ सय ५३ वटै स्थानीय तहमा एकै पटक निर्वाचन हुने भएपछि राजनितिक दलका शिर्ष नेतादेखी अन्य नेता तथा कार्यकर्ताहस्तो व्यस्तता बढेको छ ।

२०७४ सालमा सम्पन्न भएको स्थानीय तहको निर्वाचनमा राजनितिक दलहरूले निर्वाचनमा जादा जनतासामुँ गरेका वाचाहरू पुरा नगरेका र पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थमात्र पुरा गरेका हुनाले यसपालिको निर्वाचनमा गत निर्वाचनमा जित

>>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पानि पढ्न सकिन्छ ।

राजनीति गर्नेको बहिष्कार किन ?

काठमाडौं । जनताका लागि राजनीति गर्नु भन्नेले बहिष्कार किन गर्छन् ? देशमा असामान्य स्थिति छैन । आपातकाल लगाएको होइन । जनताले चुनाव चाहेका छन्, चुनाव आयोग चुनावको तयारी गरिरहेको छ । फेरि नेकपा क्रान्तिकारी नामधारी वैद्य समूहले चुनाव बहिष्कार गर्न्यो । अन्य केही यस्तै क्रान्तिकारीले पनि चुनाव बहिष्कार गर्न सक्छन् । राजनीति गर्नु भन्नेले चुनाव बहिष्कार सुदैमा लाग्छ, यी राजनीति होइन, अरु नै केही गर्न्दैन् । चुनावमा गएर जनताका लागि राजनीति गर्ने यिनको हैसियत नै छैन । बहिष्कार गर्नेहरू जनतालाई आकर्षित गर्ने यिनीहरूसँग कुनै विषय नै छैन । यिनको बहिष्कारले चुनाव रोकिन्न । लाई, बहिष्कार वादीहरू गोब्रे किरा हुन्, जो आफे जनिमित्त र लोप हुन्दैन ।

हिमाल, पहाड, मधेशका नाममा, जातजातिका नाममा, गरीबीका नाममा, धर्मका नाममा, सर्वहारा र जनवादका नाममा, संघ र प्रदेशका नाममा जनतालाई भुक्ताउने राजनीति यिनको खेलो हो । राजनीति यिनका लागि पसल हो, व्यापार हो, व्यवसाय हो । ठग, प्रष्ट, अनैतिकीलाई पछाउने र सुशासन दिने बेलामा निर्वाचन बहिष्कार भनेको फेरि पनि जनविरोधीलाई चुनाव जिताएर सत्ता सुन्धने षड्यन्त्र बाहेक के हो चुनाव बहिष्कार ?

थापा र ओलीबीच वार्ता

काठमाडौं । पटक पटकको वार्तापछि राप्रपा नेपालका अध्यक्ष कमल थापाले मुख खोलेका छन्-चुनावमा एमालेसँग गठबन्धन हुनसक्छ । राप्रपाले चुनाव चिन्ह 'तिर' पाएसँगै अध्यक्ष थापाले गठबन्धनको विषयमा बोलेका हुन् ।

सामाजिक सञ्जालमा थापाले लेखेका छन्-सनातन संस्कृति एवं पौराणिक मान्यतामा "तिर" लाई शक्ति, बहादुरी र लगनशीलताको प्रतिक मानिन्छ । अहिले

>>> बाँकी ८ पेजमा

सत्ता गठवन्धनको स्वार्थ पुरा गर्न मात्र प्रस्ताव

काठमाडौं । प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणा विरुद्ध ल्याइएको महाअभियोगको प्रस्ताव सधीय ससदमा अलपत्र परेको छ । सरकारको सिफारिसमा राष्ट्रपतिले संघीय ससदका दुवै संदेको बैठक गत मगलबार राति १२ वजेपछि अन्त्य गरेपछि महाअभियोग प्रस्ताव अलपत्र परेको हो । अहिलेको प्रतिनिधि सभाको अन्तिम बैठक २०७९ वैशाख अन्तिममा सुरु हुने छ । ससदको बैठक सुरु भए पनि महाअभियोग सिफारिस समितिको बैठकले आफ्नो प्रतिवेदन ससदलाई तुम्हाएर महाअभियोगको प्रस्तावका बारेमा ससदले निर्णय गर्न समयाभावले गर्दा प्राय असम्भव

>>> बाँकी ८ पेजमा

गिरीजालाई राष्ट्रपति नबनाउनु गलित थियो : दाहाल

काठमाडौं । माझोवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले नेपालमा विदेशी शक्तीहरू दुई दलिय व्यवस्था स्थापना गर्न लागि परेको वताएका छन् । केही दिन पहिला विराटनगरमा प्रदेश नं. १ स्तरीय प्रशिक्षण कार्यक्रमको बेलामा दाहालले उक्त कुरा वताएका हुन् । विदेशी बड यन्त्रलाई असफल पार्न आफ्नो दलले संघीय ससद, प्रदेशसभा र स्थानीय तहको निर्वाचन जित्नै पर्न वताउदै निर्वाचनमा हामी जस्ता कान्तिकारीलाई सिद्धाउन दुई दलिय व्यवस्था स्थापना गर्न इन्टरनेशनल रियाक्सन लागेको वताएका छन् ।

अध्यक्ष दाहालले निर्वाचनमा हामीले नजिको खण्डमा पार्टीले मात्र होइन, मुलुकले नै हामे वताउदै माझोवादीलाई धेराकन्दी गरेर कमजोर पार्ने कोशिस भईरहेकोले हामीले

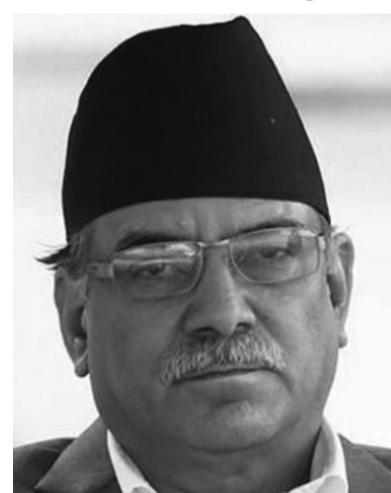
तयार देखिएको छैन ।

सरकारले पेट्रोलियम प्रदार्थको मुल्य वृद्धिले गर्दा बजार अनियन्त्रित बन्दै गएको छ । सरकारले गरेको पेट्रोलियम प्रदार्थको मुल्य वृद्धिले गर्दा त्यसको मार जनतामा परेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा पेट्रोलियम प्रदार्थको मुल्य वृद्धि भएकोले गर्दा नेपाल आयल निगमले १५/१५ दिनमा पेट्रोलियम पर्दार्थको मुल्य समाप्तजन गरी रहेको छ । नेपाल आयल निगमले निगम दुलू घाटामा गएको जानकारी सरकारलाई गराएको भएपनि सरकार भने त्यस विषयमा मौन बसेको हुनाले जनतामा आक्रोश बढीरहेको छ । सरकारले पेट्रोलियम प्रदार्थको मार जनतामा परेको छ । सरकारले गर्दा त्यसको खण्डमा खण्डमा एक महिना थाप्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोले गर्दा सत्ता गठबन्धनले महाअभियोगको प्रस्ताव पारित गराउन नभई राणालाई निलम्ब मै राखेर सत्ता गठबन्धनको स्वार्थ पूर्णिका लागि मात्र प्रस्ताव ससदमा दर्ता गरीएको प्रष्ट भएको छ ।

आयोजना (हाल पूर्वाधार विकास) का नाममा जडाउदै आएको १५ रुपैयां कर उठाएको छ । तत्काल त्यो कर हटाएपनि उपभोक्तालाई केही राहत मिल्न सक्छ । निगमले केही समय अधि देखि खचालित मूल्य प्रणाली लागू गरेपछि पछिल्लो समयमा निगम नाफामा गएको छ ।

थियो । आर्थिक वर्ष २०७०/७१ मा ८ अर्ब ३० करोड घाटामा गएको निगमले आर्थिक वर्ष २०७१/७२ मा १५ अर्ब ४ करोड नाफा कमाएको थियो भने २०७२/७३ मा नाफा बढेर १९ अर्ब ३६ करोड नाफा गरेको थियो त्यस यता ४ आर्थिक वर्षमा निगम नाफामा रहेको थियो । गत वर्ष अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्यवृद्धि भएपछि निगम घाटामा जान थालेको थियो । गत आर्थिक वर्षमा ५१ करोड घाटा लागेको थियो भने चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा निगमलाई २८ अर्ब भन्दा बढी घाटा लागेको थियो । अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्य बढिरहेयो त्यस वर्ष निगमको घाट त्रुलिएपछि निगमले आफ्नो खातामा रहेको ७ अर्ब खर्च गरिसकेको छ भने मूल्य खिरिकरण कोषको रकम प्रयोग गरिरहेको छ । सो कोषको दायित्व १४ अर्ब मात्र हो । यो कोषमा मासिक २० करोड मात्र जम्मा हुन्छ । निगम घाटामा गएपछि उक्त कोषमा दुई वर्ष देखि रकम जम्मा हुन सकेको छैन । कोषमा अब ४ अर्ब ४५ करोड रुपैयां मात्र बाँकी रहेकाले

>>> बाँकी ८ पेजमा

गिरीजालाई राष्ट्रपति नबनाउनु गलित थियो : दाहाल

हारेको खण्डमा आफुहरूले कठोर सधर्षको बाटोमा जानु पर्न बाटाउदै, त्यस्तो अवसरा आउन नदिन हामीले निर्वाचनमा जित्नु पर्दछ । यदि नजिकेको खण्डमा सधर्षको बाटोमा जानका लागि तयार रहन आफ्ना पार्टीका नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई आग्रह समेत गरेको छन् । सोही क्रममा अध्यक्ष दाहालले संविधानसभाको निर्वाचन पछि गिरीजाप्रसाद कोइरालालाई राष्ट्रपति नवनाएर आफूवाट गलित भएको ख्यालीकर समेत गरेको थिए । पार्टीको रूपमा आफ्नो पार्टी रूपमा आफ्नो पार्टी स्थापित भएपछि आफूहरूको खुट्टा भुझिमा भएन । कोइराला बुढो मान्छे भन्दै जो सग शान्ति सम्पूर्णता गरीयो त्यो मान्छेलाई राष्ट्रपति वनाइएन । उनले राष्ट्रपति बन्न खोज्दा पनि

>>> बाँकी ८ पेजमा

मेरो आर्जन नै
मेरो आत्मसम्मान
आर्जनको सुरक्षण
प्रभु Salary Saving

prabhu Bank

काठमाडौं । प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणा विरुद्ध ससदमा दर्ता भएको महाअभियोगको प्रस्ताव सधीय ससदमा छलफल सुरु भएको थिए । चैत्र २ गतेवाट सुरु भएको छलफल पछि उक्त प्रस्तावलाई सिफारिस समितिमा पठाइने भनिएकोमा चैत्र १ गते मध्यवरादेखि चालु संसदको बैठक अन्त्य गरिएपछिमहाअभियोग प्रस्ताव अलपत्र परेको हो । सिफारिस समितिमा प्रमुख विपक्षी दल नेकपा एमालेका सासद समेत रहेका छन् । ११ सदस्यीय समितिले निर्णय गरेपछि ससदको पूर्ण वैठकमा पठाइने भनिएकोमा ससदको बैठक नै बन्द भएपछि अब सो प्रस्ताव २०७९बैशाख अन्त्य तिर बस्ने

>>> बाँकी ८ पेजमा

कुलभूषण इंटर प्राइज

कपुर जी

भारतीय जासुसको आतंकवादी गतिविधि र अमानवीय कार्य कसेबाट लुकेको छैना स्त्रीतका अनुसार पक्राउ परेका जासुस भारतीय गुप्तचर एजेन्सी च का ५१ वर्षीय कमाण्डर कुलभूषण यादव हुन्, जसको जन्म १६ अप्रिल १९७० मा भारतको महाराष्ट्र राज्यको सांगली जिल्लामा सुधीर यादव र अवन्ती यादवको घरमा भएको थियो।

इरानी भूमिबाट पाकिस्तानको संवैभन्दा दूलो प्रान्त बलुचिस्तानमा विद्रोह र आतंकवादको सञ्जाल चलिरहेको थियो।

उक्त भारतीय आतंकवादी नौसेना अफिसर यादव सन् १९८७ मा भारतीय सेनामा अफिसर बने र समय बित्ते जाँदा बलुची जनतालाई आफ्नो रूप र अनुहार काटेका कारण भारतीय गुप्तचर निकायका लागि छोट गरी बलुचिस्तानमा विद्रोह र हिसालाई बढावा दिन पठाइयो।

अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा दोषी ठहरिएका आतंकवादी कुलभूषण यादव पाकिस्तान भित्र विघ्नका गतिविधिमा संलग्न भारतीय नौसेना कमाण्डर हुन् र बलुचिस्तानमा गुप्तचर विरोधी अभियानको क्रममा मार्च घ, दण्डन भएको परेका थिए।

भारत सरकारले यादवलाई पूर्व नौसेना अधिकारीको रूपमा मान्यता दियो तर उनीसँग कुनै पनि हालको सम्बन्धलाई अस्वीकार गन्यो, उनले चाँडै सेवानिवृत्ति लिएको र इरानबाट अपहरण गरिएको बताए।

जब यो एक ठगी हो र कुलभूषण

द्यूटीमा थिए र उनलाई पाकिस्तानी गुप्तचर एजेन्सीहरूले सन्देश नेटवर्क र अवतरण स्रोतहरू द्वेष गर्दै पक्राउ गरेए।

अप्रिल १०, २०१७ मा, कुलभूषण यादवलाई पाकिस्तानमा फिल्ड जनरल कोर्ट मार्शलले मृत्युदण्डको सजाय सुनाएको थियो। मे १८, २०१७ मा, अन्तर्राष्ट्रिय न्यायिक अदालतले मुद्दाको अन्तिम निर्णय नभएसम्म मृत्युदण्डलाई रोक लगायो।

जुलाई १७, २०१९ मा, अदालतले यादवको रिहाइको लागि भारतको अपील अस्वीकार गन्यो र पाकिस्तानलाई मृत्युदण्ड रोकन आदेश दियो।

पाप स्वीकार गरेको र यस सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय अदालतको फैसलालाई ध्यानमा राख्दै पाकिस्तानले एक पटक भारतलाई न्याय र सबै आवश्यकता पूरा गर्न कन्सुलर पहुँच दिएको कारण पाकिस्तानले यो स्वीकार गरेको हो। उनको परिवारसँग भेटघाटको व्यवस्था सहित पाकिस्तानले न्यायको माग गरेको छ। पछिका अनुरोधहरू, तथापि, विभिन्न अन्य कारणहरू र परिस्थितिहरूको कारणले रोकिएको थियो।

भारतले आफ्नो निर्दोषता प्रमाणित गरेर गाली गर्न नै निर्दोष पाकिस्तानीहरूको हत्यारा हो भन्ने कुरा

कसरी र कुन अनुहारमा न्याय खोजे भन्ने प्रश्न उठ्छ? आतंकवादी गतिविधिको लागि भारतीय केटा पक्कै जवाफदेही छ। मलाई अझै पनि याद छ खरानका २१ जना मजदुरहरू जो आफ्नो घरबाट जीविकोपार्जन गर्न र बच्चाहरूलाई खुवाउन गएका थिए।

उनीहरू बाँध निर्माणमा जुटेका थिए र सीमापारका दुश्मन र उनका जासुस दायित्व हो र यो हो। सैन्य अदालतको निर्णयलाई अन्तर्राष्ट्रिय अदालतले समर्थन गरेको दुखद अवस्था हो।

हत्यारालाई गाली गरिरहेका छन् अनि कुन मुखबाट कालभूषणका लागि न्याय माने?

यस क्षेत्रमा आतंकवादी गतिविधिको लागि भारत जवाफदेही हुनुपर्णी आफ्नो साहसिक कार्यका लागि निर्दोष आत्माको हत्या गर्न कालभूषण यादवलाई माफी पक्कै पनि होइन, किनकि आम जनताको आवाज बने र न्याय दिनु राज्यको दायित्व हो र यो हो। सैन्य अदालतको निर्णयलाई अन्तर्राष्ट्रिय अदालतले समर्थन गरेको दुखद अवस्था हो।

युरोप र अन्य देशहरूमा मृत्युदण्डलाई प्राथमिकतामा राखिएको छैन तर आतंकवादको आरोप लागेका अपराधीहरूलाई कानून बमोजिम मुद्दा चलाउनु पर्ने कारणले गर्दा पाकिस्तानमा मृत्युदण्ड अझै उन्मूलन हुन सकेको छैन।

यो पाकिस्तानको आन्तरिक मामिला हो भन्ने अन्तर्राष्ट्रिय अदालतको अडान सही थियो।

कलभूषण यादव र भारतको हातबाट।

त्यसोभए कसरी र कोसँग न्याय मान्ने? यस रक्तपातार्पी जासुस खेलमा आफ्ना प्रियजनको ज्यान गुमाउनेहरूको परिवारप्रति भारत जवाफदेही हुनुपर्णी।

क्वेटामा भएको बम विष्फोटमा ज्यान गुमाएका निर्दोष नागरिकहरूलाई म अझै पनि सम्भन्ध्नु, जो क्वेटा र यसका उपनगरहरूबाट काम गर्न र आफ्ना बालबालिकाको भविष्यका लागि आएका थिए।

सौभाग्यवश पाकिस्तानका बहादुर सुरक्षा बलहरूले टेबल पल्टाए र भारतले कुलभूषणको गिरफतारीसँगै आफ्नो खेल होरे।

कुलभूषण इन्टरप्राइजेजबाट मारिएकाका प्रियजन अझै न्याय खोजिरहेका छन्, छोराछोरी अझै

हास्तान्तरमा कुनै दुर्साहस

नहोस भनेर कालभूषणलाई फॉर्सीको मुठमा ल्याउनु नै भारतको उचित व्यवहार हुनेछ।

INDIAN REPORTER ACCEPTED THAT KULBHUSHAN JADHAV WAS TERRORIST

Ex-Raw Chief Admits – Kulbhushan Jadav Is an Indian Spy and Was on a Mission in Pakistan

ध्यान दिनुपर्छ।

जसका आमाहरू आफ्ना प्रियजनको सम्मिक्षा गर्नुपर्ने र भारतलाई कन्सुलर पहुँच उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको छ।

भारतीय जासुसलाई सबै प्रमाणसहित पक्राउ गरिएको र उनले आफ्नो

Ostrich Modi amid the raging pandemic India should concentrate on its internal crisis

Mr Kumar

The protesting farmers have announced to hold a countrywide protest to demand annulment of the newly enacted farm laws on May 26. Despite having seen the havoc of the Kumbh congregation, the Modi government is stone-wall silent to the ultimatum. Twelve opposition parties have pilloried the Modi government for its obduracy.

India spent the sum of Rs. 4.1 million on the ceremony to induct the first batch of Rafale aircraft (Ambala air base), under contract to purchase 36 aircraft costing Rs 590 billion. Apathetic to the plight of the people, the Indian army chief talked to the US army chief to enhance cooperation under Basic Exchange and Cooperation agreement to hit Pakistan's land and surface targets in real time. There being no freebies, the BECA equipment will cost billions.

About 4000 COVID patients are dying each day for want of beds or oxygen. Poor people dump dead bodies of their loved ones in the Ganges River as they can't afford costly wood to cremate them. In just one day 150 dead bodies were recovered to save them from vultures and stray dogs. There is only one electric incinerator/cremator in India at Calcutta, yet to be operated.

Author Shobha De asked 'What'll it take for Modi to stop playing ostrich?'. The national students' union registered an FIR against the "missing" home minister Amit Shah. It is time India diverted its resources to stop the third wave.

Because of insanitary conditions and infected oxygen, the scourges

of white and black fungi have emerged adding to Covis-19 fatalities. The white fungus is also known as candidiasis, the black as mucomycosis. Steroid treatment can cause white fungal infection in Covid-19 patients while unsterile use of oxygen cylinders can also be a reason. White fungus infection is more dangerous than black fungus because it affects vital organs, including the lungs, brain, kidney and private parts along with the mouth, stomach and skin. Symptoms of white fungus infection are similar to that of coronavirus infection. Chest pain and low oxygen levels

dead bodies floating in the River Ganges.

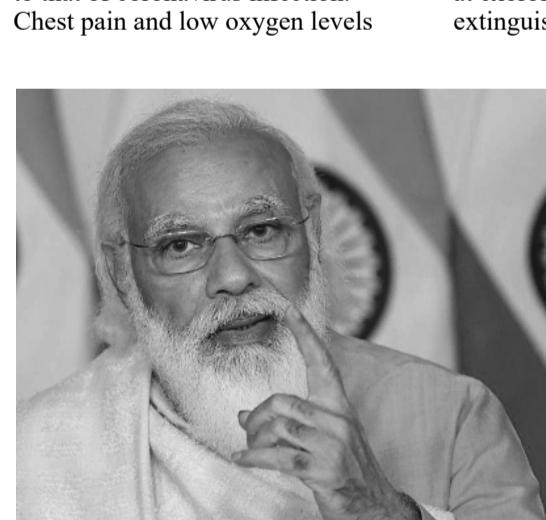
Instead of facing the truth, The BJP states prosecute even social posts about the covid-19 situation under India's National Security Act. For instance, journalist Kishor Chandra Wangkhem and activist Erendro Leichombam were booked under the NSA for Facebook posts that pointed out that cow dung or urine cannot cure covid-19.

Cowsheds are being used as covid-19 clinics. Oxygen and concentrators are being sold at exorbitant prices. Even fire-extinguisher cylinders were sold as oxygen cylinders (Fire extinguishers painted and sold as oxygen cylinders, 3 arrested, India Today May 6, 2021).

India and China have signed accords not to use firepower in case of any conflagration. Modi admitted at an all-party conference that China has not annexed an inch of India's territory. Yet, the tiff between the Chinese and Indian troops was portrayed as a landmark achievement.

The Modi government should turn a new leaf in India's relations with its neighbours by shunning the strong-man image.

In view of the pandemic, India should have diverted its troops from borders to pandemic duty. But, no such initiative is visible. Even in May there was a faceoff between the Chinese and the Indian troops. Through propaganda onslaught,

are seen in critical patients while white patches in the oral cavity, white discharge and skin lesions are also seen among patients.

Medicines like caspofungin or micafungin are used to treat critically ill patients. But besides vaccines there is a shortage of almost everything, beds, oxygen, and even wood to cremate the dead bodies. Media reported 100 to 150

Modi's government has brought home the message that Congress is unpatriotic and bent upon disintegrating India (tukreh tukreh gang).

Referring to self-professed patriots, in 1774, Samuel Johnson had said that patriotism was the last refuge of the scoundrel. The irony in calling the Congress (or other BJP opponents) "anti-national" is that politicians of the Congress (and others too) had actually gone to jail fighting for India's freedom from the British. Leaders of the BJP's ideological predecessors did little during the freedom movement.

India should mend its fences not only with China but also with Pakistan. Many Pakistani rulers, including Gen Pervez Musharraf, offered out-of-box solutions to resolve the lingering Kashmir dispute. But India shrugged off the offers with disdain.

In his memoirs In The Line of Fire, President Musharraf proposed a personal solution of the Kashmir issue. This solution, in essence, envisions self-rule in demilitarised regions of Kashmir under a joint-management mechanism. The solution pre-supposes reciprocal flexibility.

The out-of-box Musharraf Kashmir solution is in fact a regurgitation of former Indian foreign secretary Jagat S. Mehta's proposals. Mehta presented his ideas in his article, 'Resolving Kashmir in the International Context of the 1990s'. Besides Kashmir, there are the Sir Creek and Siachen Glacier issues. India's former foreign secretary Shyam Saran, in his book How India Sees the World makes startling revelations about how this

issue eluded solution at last minute. Saran says India itself created the Siachen problem. He reminisces, in the 1970s, US maps began to show 23000 kilometers of Siachen area under Pakistan's control. Thereupon, 'Indian forces were sent to occupy the glacier in a pre-emptive strike, named Operation Meghdoot. Pakistani attempts to dislodge them did not succeed. But they did manage to occupy and fortify the lower reaches'.

He recalls how Siachen Glacier and Sir Creek agreements could not fructify for lack of political will or footdragging. He says 'NN Vohra, who was the defence secretary at the time, confirmed in a newspaper interview that an agreement on Siachen had been reached. At the last moment, however, a political decision was taken by the Narasimha Rao government to defer its signing to the next round of talks scheduled for January the following year. But, this did not happen... My defence of the deal became a voice in the wilderness'.

Similarly, the demarcation of the Sir Creek maritime boundary was unnecessarily delayed. Saran says 'if we accepted the Pakistani alignment, with the east bank of the creek as the boundary, then Pakistan would get only 40 per cent of the triangle. If our alignment according to the Thalweg principle was accepted, Pakistan would get 60 per cent. There was a keen interest in Pakistan to follow this approach but we were unable to explore this further when the Siachen deal fell through. Pakistan was no longer interested in a stand-alone Sir Creek agreement' (Thalweg principle places the dividing line mid-channel in the river).

राजनीति सेवा हो कि मण्डी ओटेर खाने मेवा ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

विगत १५ वर्षमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र जनताका लागि भतभती पोले सिस्नो धारी मात्र भयो । २०६३ सालको परिवर्तनपछिका १५ वर्षको राजनीतिक बेथिति भोगेका जनताले निर्वाचनमा मत माग्न आएका प्रत्येक पार्टी, नेतालाई प्रश्न गर्नुपर्ने भएको छ- राजनीति सेवा हो कि मण्डी ओडेर खाने घिउ वा मेवा ?

विद्वान गेटेले भनेका थिए- व्यवहार त्वा ऐना हो, जसमा प्रत्येक प्रतिविम्ब देखन सकिन्छ । विवेक छ भने हाम्रा नेता, शासकहरूले आफूलाई आफै व्यवहारको ऐनामा हेरून, उनीहरून्दा विवेकहीन अरु कोही देखिने छैन् । सत्य यही हो । यसकारण आसन्न निर्वाचनमा पार्टी र नेताको भन्दा पनि जनताको अभिन परीक्षा हुनेछ । उनीहरू जनविरोधी नेतालाई स्वीकार गर्नुन् कि अस्वीकार गरेर हराइश्नन् ?

नेतृत्वको स्वार्थी राजनीति र भ्रष्ट चरित्रका कारण लोकतन्त्र, राष्ट्रवाद, सुशासन र समृद्धि जुवाडेको थर्की बन्यो, राजनीति नेताहरूका लागि महाभारत कालका शकुनी अथवा राणाकालको दीव्येवको चमत्कारिक कौडा बन्पुग्यो । यति सम्पको अतिसार राजनीतिक व्यभिचार जनताले सहिरहेका छन् ।

जहाँनियाँ शासन चलाए पनि राणाहरूले अंग्रेजलाई रिभाएर १८५७

मा नयाँ मुलुक फिर्ता लिएका थिए । लोकतान्त्रिक शासनले त भएको मुलुकलाई पनि खँगार पारिहेका छन् ।

सन १९५० मा मोहनशमशेरले भारतसँग सन्धि गरेर प्रतिगामी पाइल के चाले ७२ वर्षसम्म नेपाल त्यो दलदलबाट उक्कन सकेको छैन । १९५० मै भारतसँग सन्धि गर्ने सिकिमले त राष्ट्र नै युगमाये । त्यसअधि नै १९४९ मा भारतसँग सन्धि गरेर परराष्ट्र र सुरक्षानीतिमा पाराधीन बनेको भुटान आज नेपालभन्दा आर्थिक र कूटनीतिक पक्षमा दाहिलो छ । एउटा चुड्खा आयोजनाले भुटानी जनताको कायापलट नै गरिदिएको छ ।

नेपाली लोकतन्त्रको प्राथमिकता जनता र राष्ट्र भएको भए ब्राजिलपछिको दोस्रो जलस्रोतको धनी नेपाल समृद्धिको लय समातिसको हुनेथियो । एउटा मेलम्बीका लागि २८ वर्ष खर्चियो, ३२ अर्वभन्दा बढी खर्च गरेर पनि काठमाडौं ल्याउन सकेका छैनौ । देशको प्राथमिकताको योजनाको यो हाल छ । देशमा विकास आयोजना भनेका चालो हुन, चालोबाट चुहिनेबाहेक असु के नै हुच्छ र ?

आफूना नागरिकलाई बाँकी दुनियासँग अलग राख्ने उत्तरकोरिया अमेरिकासँग आमनेसामने कुरा गर्ने हैसियतमा पुगिसक्यो । उत्तरकोरियामा लोकतन्त्र छैन तर राष्ट्रतन्त्र मजबुत छ । मजबुत राष्ट्रतन्त्रमा लोकले चाहेको कुनै पनि तन्त्र कुनै पनि काठमाडौं ल्याउन सकेका छैनौ । देशको स्वाभिमानको अभिमानले देश उठाउँछ । हामीसँग लोकतन्त्र छ, स्वाभिमान मैनबत्ती पगिलेजसरी दिनदिनै पगिलदै गएको छ । वर्तमान कालखण्डमा यो नियति भन भन दुर्भाग्यजनक रूपमा बढेको छ ।

प्रत्येक वर्ष तिहारको पञ्चक, राणाकालमा जुवा फुक्नु र लोकतन्त्रमा भ्रष्टाचार फुक्नु बाराबर भएको छ । यिनलाई न कानुन्ने, न राज्यसँजालले, कसैले पनि छुन सक्दैन । भ्रष्टाचार सर्वकालिक र सर्वस्त्रेत्रमा फैलेको छ । देशमा ७६९ सरकार छन्, प्रत्येक सरकारमा पार्टीका कार्यकर्ताहरू नयाँ नयाँ श्री ३ बनेर लुटिरहेका छन् । लुटिने जनता हुन, लुटिने देश हो ।

देशका जननेताहरू विदेशीका तोक आदेशमा चल्ने विश्वासिला खजाङ्गी बनेका छन् । परिवर्तन भयो भनेर मूलजत्रो नाक फुलाएर के गर्ने ? लोकतन्त्र आयो भनेर धक्कु लगाएर के गर्ने ? कुन दिन नेपालको दण्डहीनता जेनेभाको मुद्दा बन्नसक्ने खतरा बढेको छ । सोफा जनतालाई भुक्याएर त्रिदेव- ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर हामी नै हवौ भनेर गुड्डी हाँचेहरू नेताहरूको जनताको सेवक हुनुपर्ने हो, विदेशी मालिकका भरिया पो

जनअपेक्षालाई कुल्त्वनाले देश जंगलराजमा परिणत हुन्पुगेको हो ।

चम्कने बस्तु सबै हीरा हुँदैनन् भनेको सही साबित भएको छ । अग्राह लिंकनले भनेका थिए- कुशल शासक भविष्यको चिन्ता गर्नुन् राजनीतिज्ञ आगामी चुनाव । नेपाल राजनीतिका नाममा व्यवसाय बन्यो । लोकतन्त्र नीतिकथामा सत्तलसिंह महाराजको कथाजस्तो भयो । लोकतन्त्रले देश बेच्यो कि बेचेन भन्ने यक्ष प्रश्न खडा छ । नासिर र नासूरा

● ● ●

विद्वान गेटेले भनेका थिए- व्यवहार त्यो ऐना हो, जसमा प्रत्येक प्रतिविम्ब देख्न सकिन्छ ।

विवेक छ भने हाम्रा नेता, शासकहरूले आफूलाई आफै नै व्यवहारको ऐनामा हेरून, उनीहरूभन्दा विवेकहीन अरु कोही देखिने छैन् । सत्य हो । यसकारण आसन्न निर्वाचनमा पार्टी र नेताको भन्दा पनि जनताको अग्निपरीक्षा हुनेछ ।

● ● ●

बनिरहेका छन् । भरियाको काम अर्काको भारी बोक्ने र ज्याला लिने हो । यस्ता भरियाले लोकलाई सुशासन र सेवा कसरी दिनसक्थे र ? त्यसैले देश बेहाल, बेथितिको भूमरीमा फस्न पुगेको छ ।

लोकतन्त्र अगाडि छ, राजनीति पछाडि हेह्च । लाटोकोसेरो अँध्यारोमा देख्छ, हाम्रो राजनीति उज्यालोलाई अँध्यारो पार्छ । छातीमा देश र नेपाली भेष भएको भए, मुखमा लोकतन्त्र र व्यवहारमा शक्तिको भोक्तन्त्र नदेखाएको भए, भाषणमा ऋत्तिकारिता र कृयाकलापमा दासता प्रदर्शन नदारेको भए, नेताहरू दक्षप्रजापतिको बोको ताउकेजस्तो बन्ने थिएनन् । जनताका नजरमा यति धेरै घुणित हुने थिएनन् । जनताले लोकतन्त्रको भ्रष्टाचारी क्यान्सर लागेको खाउटे र मरज्याँसे अनुहारा । मृत्युनिकत पुगिसकेको यो चिरित्रले हाँकेको लोकतन्त्रले न सर्वगति दिनन्दै, न वर्तमानलाई नै सुख दिन्छ, न उत्तरवालाई श्रीखण्ड भनेर टीका लगाए, नेताहरूले लोकतन्त्रलाई उपहास बनाइदिए । जनताले नेताको दुश्चरित्र

अन्तर नदेख्ने अफै भ्रमको सदाविज छद्दैन् । जनताले थाहा पाइसकेका छन्- वीरका सन्तान नेताहरू खाँटी भूमिपुत्रसम्म बन्न सकेनन् । जनता मारेर र देश समस्यामा पारेर आफू धनाढ्हे हुने, शक्तिशाली बन्ने र विदेशी पोस्ते नेतृत्वको सिद्धान्त, नीति नैतिकता भयो ।

लोकतन्त्रमा यो मूर्ति राजनीति हो ।

मूर्ति राजनीतिले जीवन दिनसकैदैन ।

देश मै हुँ भन्नन् यिनीहरू । यी देश होइनन् देशका दशा हुन, सराप हुन ।

दलीय स्वार्थभन्दा माथि उद्दन नसक्नेहरू

सपनामा छन् । यिनीहरूको अनुहारमा

छर्लड्गै देखिन्छ- गणतान्त्रिक लोकतन्त्रको

भ्रष्टाचारी क्यान्सर लागेको खाउटे र

मरज्याँसे अनुहार । मृत्युनिकत पुगिसकेको

यो चिरित्रले हाँकेको लोकतन्त्रले न सर्वगति

दिनन्दै, न वर्तमानलाई नै सुख

दिनसक्थे । जनताले नेताको दुश्चरित्र

चिनेका छन्, अब जनताले यिनलाई दण्डित गर्न समय आयो ।

जनताले साहस देखाउलान् । राम्रालाई जनप्रतिधित्व सुपेलान् ?

नेपाल दक्षिण एसियामात्र होइन, विश्वमै ऐतिहासिक परिवर्तन भएको मुलुक हो । १५ वर्ष भयो परिवर्तन भएको । तर यो १५ वर्षमा नेता मोटाए, जनता दुलाए । अस्तित्व साँचुरियो, विदेशी चलखेल बढी यो । एक से एक शेरहरू थिए परिवर्तनका बेलामा, तिनीहरू सत्तामा पुग्नासाथ यसरी रङ्ग बदल्ने छपारोजस्तो बने कि जनताको विश्वासमा तुषारापात भयो । जनताले घृणा गर्न थालेका छन् ती नेताहरूलाई । पार्टीका नेताहरू कलाकारको गीतसँग, हास्याव्यडेगर्सेंग, पत्रकारको लेखनीसँग थरहरि हुन थालेका छन् ।

कारण यिनीहरूको भ्रष्टाचारी चिरित्रले हो । लोकविरोधी व्यवहारले हो । यस्ता नेताहरूको विरकार गर्ने हो भने यिनको पेटमा लोकतन्त्र होइन, भ्रष्टाचारको कन्देनरमात्र फेला पर्नेछ । देशमाथि यति दूलो गद्दारी ? गद्दारीका लागि दण्ड पार्जनु पर्नेहरू शासक बनेका छन् ।

नेपालभन्दा कान्छो अमेरिका, विश्वशक्ति हो । जेठो नेपाल, कहिलै उपनिवेश नबनेको नेपाल भिखारीबाट माथि उद्दन सकेको छैन । नेपालभन्दा धोर्ने पछिमात्र खुलापनको बाटोमा हिँडेको स्वीटजरलैण्ड कहाँ पुग्यो ? चमत्कारको प्रतिक्षालय भेट्न नेपाल बामे सर्वेछ । कठै हाम्रा नेता, हाम्रो परिवर्तन, हामीले देखेका शान्ति र समृद्धिको सपना ?

एकथान राजा फालेर हजारी महाराजा बनाउनुको मूल्य नेपाल र नेपालीले चुकाइहेका छन् । विनोबावेले जो उपकार गर्नेलाई नीच मान्दछ, त्योभन्दा नीच अर्को कोही हुँदैन भनेकोसाबित भयो । जनता सोफा भएकाले भ्रष्ट नेताले हेपेका हुन । जनता अब सालिक बन्नुहुन्न । जनता जिवन्त बन्नुपर्छ ।

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु धवस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूँदै त्यो जस्ले बिरियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुमन्दा
बहातुर भएर खै पटक मर्न सकौ।

अभियान

साप्ताहिक

ਸਾਰਪਾਣਕੀਯ

यी हुन् स्थानीय तहको निर्वाचनका मुद्दा

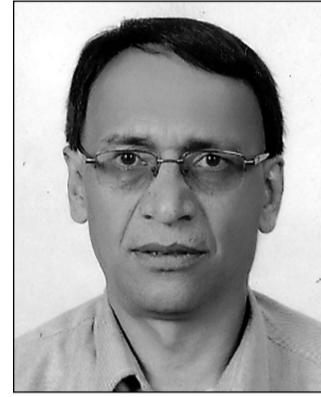
२०७९ वैशाख ३० गते स्थानीय तहको निर्वाचन हुने पक्का पक्की भए पछि राजनितिक दलहरू जोड घटाउमा लागेका छन् भने चुनावी सरगर्मीको समेत वहस हुन थालेको छ। राजनितिक दलहरूले स्थानीय तहका जनताका समस्यालाई ध्यान दिनुको बदला जसरी भएपनि नेतृत्व हत्याउने रणनिति लिएका हुनाले यस पटकको चुनावमा समेत स्थानीय तहका जनताका समस्याहरू समाधान हुन सक्ने सम्भावना कम रहेको छ। राजनितिक दलहरूले स्थानीय तहका जनताका समस्या बुझेका व्यक्तिहरूलाई उम्मेदवार बनाएको खण्डमा मात्र जनताका समस्याहरू समाधान हुन सक्छन्। नेतृत्व हत्याउने दाउँमा राजनितिक दलहरू लागेका र जसरी भएपनि नेतृत्व हत्याउनु पर्दछ भने रणनिति लिएको खण्डमा स्थानीय तहका समस्याहरू समाधान हुन सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ। स्थानीय तहका समस्याहरू फरक फरक रहेका हुनाले राजनितिक दलहरूले केन्द्रवाट निर्णय गरेर उम्मेदवारको चयन गर्नु भन्दा स्थानीय उम्मेदवारलाई नै निर्णय गर्ने अवसर दिएको खण्डमा मात्र स्थानीय तहका समस्याहरू समाधान हुन सक्छन्। स्थानीय उम्मेदवारलाई नै चुनावी मुद्दा तय गर्न दिएको खण्डमा त्यो व्यवहारीक हुन सक्छ। स्थानीय उम्मेदवारलाई चुनावी मुद्दा तय गर्न दिएको खण्डमा जनताले निर्वाचन पछि तपाईंले हामी सामु गरेका वाचा पुरा गरेको खोई भनेर प्रश्न गर्न सक्छ। त्यसै कारणले गर्दा स्थानीय उम्मेदवारलाई नै चुनावी मुद्दा तय गर्न दिईनु उपयुक्त हुनेछ।

स्थानीय तहका जनताले दिनहु भोगनु परेका समस्याहरू निर्वाचनमा जोड्न नसकेको खण्डमा चुनावको महत्त्व कमजोर हुने मात्र होइन यस्को औचित्य तै रहदैन। लोकतन्त्र र जनादेशका नाममा दलहरूलाई मतपरी गर्ने वाटोमात्र खुल्ल। विगतमा भएको निर्वाचनलाई हेर्दा स्थानीय तहको निर्वाचनमा चुनाव खर्च समेत थेगन नसक्ने भएका छन्, उम्मेदवारहरूले निर्वाचन आयोगले ताकिदिएको चुनाव खर्चले बढा सदस्य समेत वन्ने मुस्किले देखिएको छ। त्यही कारणले गर्दा निर्वाचनमा पार्टीका निष्ठान कार्यक्रम भद्दा कमीसन खोर ठेक्का पट्टाहरू को उम्मेदवारी बढाने सम्भावना यस पटकको निर्वाचनमा पनि बढाने प्राय निश्चित जस्तै देखिएको छ। निर्वाचनलाई ज्यादै खर्चिलो वनाइएको हुनाले सामान्य व्यक्तिले निर्वाचनमा उम्मेदवार तै वन्न सक्ने अवस्था छैन। दलहरूले पनि त्यही कारणले गर्दा खर्च गर्न सक्ने व्यक्तिलाई तै उम्मेदवार वनाउने गरेका हुनाले पनि जनताका समस्या समाधान हुन सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ।

अहिलेका स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूले निर्वाचन लद्दा आफहरूले जनतासामु गरेका वाचाहरू कति पूरा गरे भनेर जनताले उनीहरूलाई सोधनै पर्दछ । राजनितिक दलहरूले जनतालाई आफ्नो पक्षमा मत हाल्न मात्र प्रयोग गरी कि सँच्ची कै विकास निमार्णक काम गरे भनेर त्यस्को गम्भीर समिक्षा गररे मात्र मतदानमा सहभागी हुन आवश्यक छ । गत निर्वाचन अलग अवस्थामा भएको थियो । नयाँ संविधान लागु भएको र स्थानीय तहमा पनि व्यापक हेरफेर भएको थियो । लामो समयदेखी स्थानीय तहको निर्वाचन भएको थिएन । त्यस्मा पनि मधेस केन्द्रीत दलहरूले संविधानलाई स्वीकार गर्न सकिरहेका थिएनन् । तर विस्तारै उनीहरू विगतमा भएको निर्वाचनमा सहभागी भएका थिए । चुनाव सहज ढाङले र उत्साह पूर्वक रुपमा सम्पन्न भएको थियो । विगतको भन्दा अहिलेको अवस्था फरक रहेको र स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरूले कार्य गर्न सकेका छैनन्, तर उनीहरूले कर्म नगरेका भने होइनन् । पाँच वर्षे कार्यकालमा समस्याहरूको पहिचान भएकाले अब आउने जनप्रतिनिधिहरूलाई काम गर्न सहज भएको छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचनमा पार्टीकरण राखिने बाला छैन । विगतको भन्दा अभ्यं बढ्ने प्राय निश्चित जस्तै रहेको छ । बडा सदस्यदेखी प्रमुख पदमा समेत पार्टीकरण हुने निश्चित जस्तै रहेको छ । पार्टीहरूले विहिन स्वार्थ र गलत धन्दाका ठूला सञ्जालहरू निर्माण गरेका छन् । यस्ता सञ्जालहरूवाट भ्रष्टचार र अर्थिक चलबेल धन्दा चलाउन सजिलो हुनेछ । विकासमा समेत वेतिमा सबै भन्दा आक्रन्त स्थानीय तहमै बनेका छन् । अहिलेका अधिकांश जनप्रतिनिधिहरू कही न कही चुकेका छन् । त्यसकारण उमीहरू चोखा छन् भन्न किमार्थ उचित हुन सक्दैन । स्थानीय तहमा पार्टीकरण रोक्न अहिलेको संरचना पनि जिम्मेवारी रहेको छ । स्थानीय सरकारको सख्त घटाउनुलाई दलहरूले बहादुरी ठान्ने स्थानीय तह थोरै भए साधन हुने त परिचालन एवं व्यवस्थापनमा सहज हुन्छ, काम गर्न र व्यवस्थापन गर्न पनि सहज हुन्छ भन्ने भ्रम्मा दलहरू परेका हुनाले नागरिक भन्दा पार्टीकरण र कर्मचारी मुखी भएको छ । त्यसै कारणले गदा स्थानीय तहमा जनताको प्रत्यक्ष पहुँचमा कठीनाई भएको छ । सरकारका संब्याहरू जित दूला हुन्छ नागरिकवाट ति टाढा हुँदै जान्छन् । अहिले पनि प्राय सबै पालिकाहरूमा पार्टीका कमाण्ड स्ट्रक्चर हावी भएका छन् । उनीहरूको निगाह विना कार्यालयभीति जनताका काम हुन सक्ने सम्भावना नै देखिएको छैन । प्रशासनको जालो पनि बढ्दो छ । यो कोठा त्यो कोठा उ टेवल उ टेवल कर्दनु पर्ने अवस्था देखिएकोले पालिका भीत्रपनि सिंहदरवार कै कपी पेष्ट गरीएको छ । आकार सानो भएपनि संरचना बढदो रहेकोले र स्थानीय तहमा स्वभाविक रूपले अपेक्षा गरीने नागरिक निकटता पुरै खट्किएको छ । त्यसैले निर्वाचनको मुख्यमा राजनितिक दल सरकार र मतदाता सबैको ध्यान जनताले सहज रुपमा सेवा सुविधा पाउन सक्नु भन्ने तरफ जानु पर्ने आवश्यकता हामीले ठानेका छौं ।

लोकतन्त्र भनेको भूवामतन्त्र मात्र हो त ?

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

चुनावमा उम्मेदवार हुँदा राजनितिक दलको हुने भएपनि निर्वाचित भईसकेपछि त्यो व्यक्ति सबैको हुनुपर्नेमा अहिले पनि हाम्रो र तिम्रो भन्ने गरीरहेका हुनाले एक पक्षले सेवा सुविधा लिन निकै कठीनाई भोग्नुपर्न बाध्यता रहेको छ ।

अहिलेको निर्वाचन प्रकृयामा समेत अब व्यापक सुधारको आवश्यकता देखिएको छ । संविधान सभावाट संविधान निर्माण गर्दा भएका गल्तिको मार अहिले जनताले भोग्नु परिरहेको छ । बहुसंख्यक जनताको माग लाइ स्वीकार नगरी केही पश्चिम मुलुकहरूको स्वार्थका लागि मुलुकहरूलाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरीएको छ । केही समयअघिमात्र सम्पन्न भएको राष्ट्रिय जनगणनाको प्रारम्भिक नतिजा अनुसार नेपालमा ३५ कार परिवार र हिन्दु धर्मलम्बीहरूको संख्या १४ प्रतिशत भन्दा बढी रहेको पाइएको छ । विश्वका धेरै मुलुकहरूले वहुमतका आधारमा मुलुकको नाम र धर्मलाई स्वीकार गरेका छन् । तर नेपालमा भने १४ प्रतिशतलाई उपेक्ष गरेर हिन्दुर्धर्मालम्बी माथी अन्याय गरीएको छ । विश्वको एकमात्र हिन्दुराष्ट्र नेपाल रहीआएकोमा त्यस्को अस्तित्व नै समाप्त पार्ने काम भएको छ । यस्तै गलत कार्यले गर्दा मुलुकका जनताले अनावश्यकमा दुख कष्ट पाइरहेका छन् । लोकतन्त्र भनेको वहुसंख्यको जनताको आवज सुन्नु र अन्य मतलाई पनि स्वीकार गर्न हो ? हामी कँहा ठिक त्यस्तो उल्टो भएको छ । अर्थात अल्पमतले वहुमतलाई स्वीकार गर्न सकेको छैन ? ६ प्रतिशत जनताको आवाजलाई सुनेर १४ प्रतिशतलाई उपेक्षा गरीन कहाँको लोकतन्त्रिक अभ्यास हो त ?

पानु पक्षलया राजनीति प्रकार जपाता हाता :
यस्को उत्तर सरकार र राजनितिक दलहरूले
दिनुपर्ने किन नपर्ने ? २०७९ वैशाख ३० गते
स्थानीय तहको ७ सय ५३ वटै पालिकाहरूमा
निर्वाचन हुने पक्का पक्की भएपछि राजनितिक
दलहरू सल्लवलाउन थालेका छन् । अरुवेला
गाउँ नपुग्ने राजनितिक दलका शिर्ष नेताहरूले
समेत आ आफ्ने पक्षमा लाग्न जनतालाई
भनिरहेका छन् । तर उनीहरूले २०७४ मा
भएको स्थानीय तहको निर्वाचनमा जनतालाई
दिएका कति आश्वासनहरू पुरा गरे त ?
जब सम्म स्थानीय तह प्रदेश सभा र संघीय
ससदमा समेत निर्वाचित हुने व्यक्तिले मत
संख्याको ५१ प्रतिशत मतल्याउन सक्वैन तब
सम्म विजयी भएको नमानिने कानुनी व्यवस्था
हुदैन तब सम्म उनीहरूले जनतालाई भुठा
आश्वासनहरू वाडिरहन्छन् त्यसकारण अब
निर्वाचनमा विजय हासील गर्नुका लागि जम्मा
मत संख्याको ५१ प्रतिशत मत ल्याउनुपर्ने
व्यवस्था कानुनी रूपमै नगरीएको खण्डमा
राजनितिक दलहरूले जनतालाई भुठा
आश्वासनहरू दिइरहन्छन्, दिईरहेका छन् ।

नेपाली काग्रेसले आफूलाई लोकतन्त्रको मसीया ठानेको छ । त्यसै कारण उस्ले पार्टीको सभापतिमा विजय हुनका लागि ५१ प्रतिशत मत ल्याउन पर्ने व्यवस्था गरेको छ । ५१ प्रतिशत मत ल्याउन नसकेको खण्डमा पहिलो चरणमा सबैभन्दा बढी मत ल्याउने र दोस्रो मत ल्याउने व्यक्तिलाई दोस्रो चरणमा निर्वाचन गराएर ५१ प्रतिशत मत ल्याउने व्यक्तिलाई

उता 'विकल्प'को जित, यता 'विकल्प'कै अभाव

सुनिता परियार

छिमेकी देश भारतका पाँच प्रान्तको हालै सार्वजनिक विधानसभा निर्वाचनको मतपरिणामले राजनीतिमा रुचि राख्ने जोकोहीको ध्यानाकरण गरेको छ। यस परिणामबाट छिमेकी भएका नाताले नेपाल र यहाँको राजनीतिक प्राणीहरू पनि प्रभावित हुनुलाई अन्यथा मान्न भित्दैन। भारतका उत्तर प्रदेश, उत्तराखण्ड, मणिपुर, गोवा र पञ्जाब प्रान्तको मतपरिणामले विगतका अनेकाँ आकलन र चुनावी सिद्धान्तको खण्डन गरेको छ। सामान्यतया राजनीतिमा सत्ताधारीलाई चुनाव जित किन्हें हुने विश्वास गरिन्छ। सत्ताधारीले सत्तामा रहेंदा गरेका त्रुटिको थार्थोचित जवाफ दिनुपर्ने, लोकप्रिय काम गर्न नसक्ने, सबैलाई सन्तुष्ट गर्न नसक्ने आदि कारणले सत्ताधारीले चुनावमा पराजय भोग्नुपर्ने सम्भावना रहन्छ।

तर, यसपटकको मतपरिणामले भारतमा यो सिद्धान्तको खण्डन गरेको छ। पाँचमध्ये चार राज्यमा भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) नेतृत्वको सत्ता गठबन्धनले बाजी मारेको छ। उत्तर प्रदेश र उत्तराखण्डमा त सत्तारूढ दलले अर्को कीर्तिमान पनि बनाएको छ। उत्तर प्रदेशमा ३७ वर्षपछि मात्र सत्तारूढ दल पुनः सत्तारूढ हुन पुगेको छ। भारतीय राजनीतिमा यो एक नौलो सन्दर्भ बनेको छ। त्यरै उत्तराखण्डमा अहिलेसम्म लगातार दुई निवाचन कुनै पनि दलले जितेका थिएनन्छ। तर, विगतमा भाजपा आफैंमा समस्या हुँदाहुँदै पनि, मुख्यमन्त्रीहरू प्रिवर्तन भइरहे पनि जनताले पुनः उसलाई बहुमत प्रदान गरेको छन्। समरणीय छ, भारतका यी दुवै प्रान्त नेपालसँग सीमा जोडिएका हुन्छ।

सबैन्दा महत्वपूर्ण चुनाव परिणाम त पञ्जाबमा अनुभूत गरिएको छ। यस प्रान्तमा अरविन्द केजिरिवालको आम आदमी पार्टी (आप) ले सम्पूर्ण परम्परावादी राजनीतिक शक्तिको पत्तासाफ गरिदिएको छ। १९७ सिटको पञ्जाब विधानसभामा आप एकलै ९२ सिट जितेको छ। यहाँ सरकार बनाउन

५९ सिट भए पुग्छ। पञ्जाबसँग पनि नेपालको भावनात्मक सम्बन्ध छ। तूलो संख्याका नेपाली पञ्जाबमा विविध पेसा व्यवसायमा क्रियाशील छन्। यस्तोमा प्रश्न उठेछ, भारतका यी प्रान्तमा अनुभूत गरिएको परिणामाले नेपालका सन्दर्भमा के महत्व राख्छ? यी सबै प्रान्तका मत परिणामको विश्लेषण गरिएका खण्डमा केही कुरा समान रहेको पाउन सकिन्छ। पहिलो, जनता सुशासनका पक्षमा छन्। दोस्रो, जनतालाई परम्परावादी राजनीतिक शक्तिमा अब विश्वास छैन। तेस्रो, जनता नारामा होइन, काम र व्यवहार (डेलिमरी) मा विश्वास गर्दछन्।

चौथो, जातीय र साम्प्रदायिक सोच कमजोर हुँदै छन् र पाँचौं सबैन्दा महत्वपूर्ण, जनता वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिको खोजीमा छन्। भाजपा र आपले सशक्त प्रदर्शन गर्न सक्नु र भारतीय काग्रेस, बहुजन समाजवादी पार्टी, अकाली दल, भारतीय कम्युनिस्ट पार्टीजस्ता परम्परावादी शक्तिहरू पराजित हुनुले माथिको विश्लेषणको सार्थकता प्रमाणित गर्दछ। यसपटक भारतीय काग्रेस निकै कमजोर साबित भएको देखिन्छ। यस पार्टीले पञ्जाबको आफ्नो पुरानो परम्परागत पकड गुमाएको छ। यहाँ यसअघि काग्रेस सरकार थियो, अब निसन्देह भगवन्त मानको नेतृत्वमा आपको सरकार बन्ने निश्चित छ। मात्र दश वर्षको राजनीतिक यात्रा गरेको आपले विगत सात वर्षदेखि संघीय राजधानी दिल्लीमा शासन चलाइरहेको छ भने अब दोस्रो प्रदेशका रूपमा पञ्जाबमा शासन चलाउनेछ। दिल्लीपछि अब आपले पञ्जाबमा समेत काग्रेसलाई सत्ताबाट विस्थापित गरेको छ।

यस्तोमा एउटा प्रश्न उठ्छ, यस्तो कसरी सम्भव हुन सक्यो? उत्तर सहज छ, आपले आफूलाई वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिका रूपमा राख्नपाले राजनीति अगाडि बढायो। उसले जनताको नाडी छान्नो र जनताका आवश्यकता पहिचान गर्न्यो। सुशासनलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्न्यो र सबैन्दा महत्वपूर्ण कुरा आफूहरूको अभियानसँग सिंगो समाजलाई जोड्यो। आपले युवालाई परिवर्तनको आधार मान्यो र उम्मेदवार

चयनमा इमानदारी देखायो। परिणामतः दिल्लीको सानदार सफलतापछि पञ्जाबमा पनि उसले सफलताको सानदार पताका फहरायो। यति मात्र होइन, यसपटक चुनाव भएका अन्य प्रान्तमा पनि यसले भविष्यका लागि आफ्नो उपरिथिको संकेत दिइसकेको छ। वीजारोपण भइसकेको छ।

दिल्लीमा आपको सफलताबाट प्रभावित भएर नेपालमा पनि वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिको खोजीमा छन्। राजनीतिक दलहरूले के गरे त? के यिनीहरूले आपले जस्तै सोच सके? के यिनीहरूले आपको जस्तै विश्लेषण गर्न सके र के यिनीहरू आपले जस्तै राजनीति बनाएर जनताबीच भिज्न सके? उत्तर सबै प्रस्त॑ छ, सकेनन्छन्। नेपालका सन्दर्भमा त नयाँ

पनि विकल्प हाँ। हामीले दिल्ली र पञ्जाबमा प्राप्त गरेको मतले यही प्रमाणित गर्दछ।

यस पृष्ठभूमिमा एक प्रश्न उठ्छ, आफूलाई वैकल्पिक शक्ति भनाउन मन पराउने नेपालका नयाँ राजनीतिक दलहरूले के गरे त? के यिनीहरूले आपले जस्तै सोच सके? के यिनीहरूले आपको जस्तै विश्लेषण गर्न सके र के यिनीहरू आपले जस्तै राजनीति बनाएर जनताबीच भिज्न सके? उत्तर सबै प्रस्त॑ छ, सकेनन्छन्। नेपालका सन्दर्भमा त नयाँ

आपले जनताका आवश्यकता पहिचान गर्द्यो।

सुशासनलाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गर्द्यो र आफूहरूलो अभियानसँग सिंगो समाजलाई जोड्यो। उसले युवालाई परिवर्तनको आधार मान्यो र उम्मेदवार चयनमा इमानदारी देखायो। त्यसैले, दिल्लीपछि पञ्जाबका जनताले पनि उसलाई विश्वास गरे।

भनिएका वैकल्पिक शक्तिहरू नयाँ डब्बामा पुरानो मालका रूपमा प्रस्तुत भए। साँचै भन्ने हो भने जनताले विश्वास गर्न सक्ने गरी यिनले कुनै विकल्प नै प्रस्तुत गर्न सकेनन्छन्। अफ कतिपयले त पुरानो राजनीतिक अवस्थामा यो विकल्पका रूपमा अर्थात जोड्यो। यस्तोमा यिनीहरू कसरी विकल्प हुन सक्छन्?

यतिखेर आप सफल हुनुलाई केजिरिवालको शासनको मोडेल (केजिरिवाल मोडेल अफ गर्भनेस) लाई सबैन्दा महत्वपूर्ण मानिएको छ। जनताको प्रत्यक्ष आवश्यकताको सम्बोधन नै शासनको केजिरिवाल मोडेल हो। भारतमै पनि कतिपयले यस मोडेललाई प्री (निःशुल्क) मोडेल भनेर आलोचना गरिरहेका छन्। दिल्ली र पञ्जाबमा काग्रेसलाई विस्थापित गरेको देखा धेरैलाई लान सक्छ, हामी काग्रेसका विकल्प हाँ। तर, यो सत्य होइन, हामी त काग्रेस मात्रको होइन, आपले युवालाई दलका

आधार मान्यो र उम्मेदवार

तीन सय युनिट निःशुल्क बिजुली दिने वाचा गन्यो। यसका साथै दिल्लीमा सफल भएको हरेक नागरिकलाई निःशुल्क शिक्षा, प्रत्येक महिलालाई मासिक एक हजार रुपैयाँ, हरेक जनताको निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण र औषधि, प्रत्यक्ष व्यक्तिलाई स्वास्थ्य कार्ड उपलब्ध गराउनेजस्ता कार्यक्रमको प्रतिबद्धता पनि उसले पञ्जाबमा गरेको थियो। यस्तै आपले हरेक गाउँमा किलोनिक खोल्ने, सरकारी अस्पतालको अवस्था सुधार्ने र राज्यमा तूलो मात्रामा नयाँ अस्पताल खोल्ने कुरा पनि जनतामाझ राखेको थियो। दिल्लीमा यी सबै वाचा पूरा गरेका केजिरिवालको प्रतिबद्धतामधि पञ्जाबका जनताले विश्वास गरे। केजिरिवाल बोलेको कुरा पूरा गर्ने नेताका रूपमा परिवर्तित छन्। दिल्लीमा उनले जे-जे बोले, त्यो सबै पूरा गरे। पञ्जाबी जनताले केजिरिवालको त्यही छवि मन पराए।

के हामा नेता यसका लागि तयार छन्? सुशासनका सन्दर्भमा आप र केजिरिवालबाट सिक्कन सक्ने कुरा थुप्रै हुन सक्छन्। सार्थक शासनको सुनिश्चितताको अभावमा शासन एकाइडा सीमित भएर रहने, केन्द्रीय सत्ता निरक्षुत बन्ने र जनझचाबामोजिम परिचालित नहुने रिति सिर्जना हुन्छ। निश्चय पनि यो रिति लोकतन्त्रको मूल्य-मान्यताविरुद्ध हो। अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासको लेखाजोखाको प्रयास गर्ने हो भने स्थानीय स्वायत्त शासनलाई ग्यारेन्टी गर्ने मुलुकले नै आफ्नो विकास गर्न सकेको र सुशासन कायम गर्न दिशामा सकारात्मक उपलब्धि हासिल गरेको पाइन्छ। वास्तवमा केजिरिवालको शासनको मोडेल ह्यही अवधारणामा अडिएको छ भन्दा असान्दर्भिक हुँदैन। त्यसो त शासनका सिद्धान्त नेपालका नेतालाई पनि थाहा नै नभएको कहाँ हो, तर समस्या एउटा मात्र छ, त्यो हो कार्यान्वयनको इमानदार प्रतिबद्धताको अभाव। केजिरिवालको अहिलेसम्मको छवि इमानदार नेताको छ, त्यसैले उनी राजनीतिमा सफल भइरहेका छन्। जुन दिन उनको छविमा दाग लाग्छ, त्यो दिन भारतीय जनताले निश्चय पनि उनको पनि विकल्प खोज्नेछन्। (नयाँ पत्रिका)

दुक्कले पैका पठाइदै
1GB DATA
पाइन्ट

विदेशबाट पठाइदैको रकम प्राप्त गर्दा
NCELL मा 1GB DATA FREE मा पाइन्ट

* को सेवा पूर्णता प्राप्त होनेका लागि लाग्ने

IME pay

Every game. Everything about the game.

SABAIKHEL

www.sabaikhel.com
/sabaikhel
info@sabaikhel.com
@sabaikhel
For Advertisement: sabaikhel@gmail.com

silhouettes of people playing various sports like basketball, tennis, soccer, and cycling.

पेट्रोलियम...

अबको एक दुई महिनापछि निगमले भारतीय आईओसीलाई भुक्तानी दिन सक्ते अवस्था समेत देखिँदैन। निगम पूर्ण सरकारी कम्पनी भएकाले त्यसलाई बचाउने दायित्व सरकारकै भएपनि सरकार भने राजस्व मात्र उठाईरहेको छ। युक्तैन र रुसबीच द्वन्द्व बढेकाले गर्दा कच्चा तेलको मूल्य बढेको हो। रुसी तेललाई अमेरिका, क्यानडा लगायतकाले प्रतिबन्धन लगाइएका हुनाले कच्चा तेलको मूल्य बढिए भएको हो। अमेरिका र साउदी अरब पछि रुस तेल नियोत गर्ने विश्वको तेज्जो मुलुक हो। रुसले हरेक दिन १ करोड ५ लाख व्यारेल तेल उत्पादन गर्दछ। जुन विश्व बजारको ११ प्रतिशत हो। रुसले विश्व बजारमा कच्चा तेलको मूल्य प्रतिव्यारेल ३०० सय डलर सम्म पुग्न सक्ने चेतावनी दिएको छ भने रुसी तेलमाथि प्रतिबन्ध लगाएपछि अन्य देशमा थप उत्पादनको दबाव बढ़ै गएको छ।

पहिलो स्थानमा रहेको अमेरिकाले प्रतिदिन २० प्रतिशत अर्थात् १ करोड १३ लाख व्यारेल तेल उत्पादन गर्दछ भने दोस्रो स्थानमा रहेको साउदी अरबले १ करोड ८ लाख व्यारेल उत्पादन गर्दछ यो विश्व बजारमा १५ प्रतिशत हो। चौथो क्यानडाले दैनिक ५३ लाख र पाँच स्थानको चीनले ४३ लाख व्यारेल तेल उत्पादन गर्दछ। विश्व बजारमै तेलको मूल्यमा बढिए भएको

हुनाले अब सरकारले बैकल्पिक बाटो रोज्जु पर्ने आवश्यकता देखिन्छ। हाल नेपालमा विद्युत उत्पादन रास्तो भएको र विद्युत खपत बढाउन जनतालाई न्यून मूल्यमा विद्युत दिएर पेट्रोलियम पदार्थको प्रयोगमा कमी त्याउन सक्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। उत्पादन भएको विद्युत खेल जाने अवस्थामा रहेको छ भने मूल्यबढिए हुँदै गएको पेट्रोलियम पदार्थको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्न सरकारले कार्यक्रम ल्याउपर्दछ।

पेट्रोलियम पदार्थ ल्याउँदा विदेशी मुद्रा सञ्चिति घट्दै गएको छ। शोधानान्तर घाटा फराकिलो बढै गएको छ। अहिले हामीकहाँ भएको मूल्यबढिए आयातित नै हो। यसरी मूल्यबढिए समेत आयातित भएको दुनाले यसलाई अन्त्य गर्नु जरुरी भईसकेको छ। सरकारले अब जनतालाई केही मात्रामा राहत दिनका लागि सहज र सस्तो मूल्यमा विद्युतको खपत बढाउनुपर्ने र पेट्रोलियम पदार्थको उपयोगलाई समेत घटाउँदै लैजाने नीति लिएर अधि बढ़नु आवश्यक छ। त्यसबेला सम्मका लागि सरकारले पेट्रोलियम पदार्थमाथि लगाएका सबै कर हटाएर जनताको चुल्हो बल्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ। सरकारले जनताको चुल्होलाई सर्तो बनाउने दायित्व समेत सरकारकै हो। कच्चा तेलको मूल्य घट्ने सम्भावना अहिले पनि देखिएको छैन। त्यसैले गर्दा अब सवारी साधनलाई पनि जोर विजोर प्रणालीमा सञ्चालन गराउने कि भन्ने तरफ सरकारले सोच्नुपर्ने बेला भएन र ?

सत्ता...

सत्ता गठवन्धनलाई नेकपा एमालेको सहयोग विना महाअभियोगको प्रस्ताव पारित हुँदैन भन्ने थाहा हुदा हुँदै छापामार शैलिमा नेकपा एमालेलाई थाहै नदिई सत्ता गठवन्धनले प्रस्ताव ससदमा दर्ता गराएका थिए। महाअभियोग पारित गर्न होइन राणालाई अलपत्र पार्नेका लागि मात्र महाअभियोगको प्रस्ताव ल्याईएको प्रष्ठ भएको छ। सभामुख्यले सो प्रस्तावका बारेमा छलफल गर्न दिन समेत तोकिसकेको अवस्थामा छलफल हुने दिन अधि नै ससदको बैठक अन्त्य गरिएको छ। त्यसैले प्रष्ठ हुँच महाअभियोग प्रस्तावका पारित गराउनका लागि होइन राणालाई निलम्बन गराउनमात्र प्रस्ताव ल्याईएको हो भनेर। सम्बन्धित निकायका प्रमुख र सदस्यहरूलाई समेत महाअभियोग प्रस्ताव ससदमा दर्ता गराएर निलम्बन अवस्थामा राखेर सरकारले आफ्नो स्वार्थ पुरा गर्न सक्ने अवस्था देखिएको छ। यो हतियार भोलीका दिनमा जो माथी पनि प्रहार हुन सक्छ।

सदनमा महाअभियोगको बारेका छलफल गर्ने दिन तोकिएको अधिल्लो दिन नै ससदको बैठक अन्त्य गरीनुले प्रस्ताव ल्याएर उनीहरूले नै प्रक्रियामा लान नचाहेको प्रष्ठ भएको छ। यो प्रस्तावका बारेमा ससदमा छलफल नै नगराई ससदको बैठक अन्त्य गर्न सत्ता गठवन्धनके दोष हो यसको जिम्मेवारी सत्ता गठवन्धनले नै लिनु पर्दछ। महाअभियोग सिफारिस समिति वनाईएको भएपनि उक्त समितिलाई सदनले जिम्मेवारी नदिएको हुनाले उक्त समिति पनि अलपत्र अवस्थामा रहेको छ।

सक्ते भएकाले गर्दा सत्ता गठवन्धनलाई नै वल पुने अवस्था रहेको भएपनि सत्ता गठवन्धनले त्यसलाई विश्वास गर्न सक्ने।

महाअभियोग सिफारिस समितिले तिन महिना भीत्रमा प्रतिवेदन दिएपछि मात्र प्रकृया भाग नलिएको अवस्थामा सत्ता गठवन्धनले नै दुई तिहाई पुने भएकोले गर्दा एमसीसी कै मोडलमा महाअभियोगको प्रस्ताव पारित हुन सक्ने सम्भावना रहेको भएपनि सत्ता गठवन्धनले पारित हुनेमा आशंका गर्दै ससदको बैठकको अन्त्य गरेको छ। अहिले पनि नेकपा एमालेले निर्णयक रहेको छ। एमालेले ससदमा छलफल गर्न दिने र प्रकृयामा भाग नलिने रणनिति लिएको जस्तो देखिएको थियो। सिफारिस समितिमा भाग लिने तर महाअभियोगको प्रकृयामा भाग नलिने रणनिति एमालेले लिन

थापा र...

हामीलाई चाहिएको त्यहि हो। "तिर" मा प्राप्त हुने प्रत्येक मत सकारात्मक परिवर्तनको आधार हुनेछ।

अध्यक्ष थापाले एमालेसँग गठवन्धनका साथ चुनावमा गएर जनावेशको माध्यमबाट शक्ति प्राप्त गरेर लक्ष्यमा पुग्ने पनि बताएका छन्। निर्वाचन विहृ पाएपछि अध्यक्ष थापाले नेता तथा कार्यकर्तालाई स्थानीय तहको चुनावमा होमिन पनि निर्देशन समेत दिएका छन्।

यिए तर आपूर्वे वामगठवन्धनको भावना अनुसार कैपी ओलीलाई प्रधानमन्त्री वनाएका बताउदै चार वर्ष मै फेरी हामीले देउवालाई प्रधानमन्त्री बन्न अनुरोध गर्नु परेको स्वीकार गर्दै त्यस्रो अवस्था आउनुलाई विधिवत्रो सज्ञा दिएर आफ्ना कार्यकर्ता तथा नेतालाई निर्वाचनमा होमिनु आग्रह समेत गरेका थिए।

एकथरी विश्लेषकहरूले अध्यक्ष दाहालको उद्घोष लाई काग्रेसलाई फकाउने रणनिति लिएको र त्यसको फाइदा आपूर्वे लिने प्रयास गरेको अर्थको रूपमा हेरेको बताएका छन्। निर्वाचनमा एकले जाँदा पराजित हुने भयले गर्दा माओवादी केन्द्र र नेकपा एकीकृत रूपमा समेत विस्तार राणालाई निलम्बनमा राखेर सत्ता गठवन्धनले आफ्नो स्वार्थ पुरा गर्न मात्र माओअभियोगको प्रस्ताव ल्याएको प्रष्ठ भएको छ। निर्वाचनमा जानु पर्ने बताउदै आएका छन्।

प्रदेश १ स्तरीय मौलिक लोकबाजा प्रशिक्षण धरानमा सम्पन्न

काठमाडौं। प्रदेश १ स्तरीय मौलिक

लोकबाजा साकेला ढोल र मादलको १०

दिने प्रशिक्षण सुनसरी धरानमा सम्पन्न

भएको छ। कार्यक्रम फागुन २० बाट ३०

गते सम्म सञ्चालन भएको थियो। विभिन्न

१० जिल्लाबाट आउनुभएका ३०जना

प्रशिक्षकीहरूलाई प्रशिक्षक भरत बुझाथोकी,

दिपेश राईले मादल तथा साकेला ढोलको

प्रशिक्षण दिनु भएको थियो।

कार्यक्रममा प्रतिष्ठानका संगीत विभाग

प्रमुख तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम संयोजक

प्राज्ञ अशोक राई सभापति तथा सदस्य

सचिव प्राज्ञ श्याम तमोटको प्रमुख अतिथि

रहनु भएको थियो। त्यसैले राष्ट्रिय जन

संस्कृतिक महासंघका संयोजक खेगेन्द्र

राई, धरान प्रज्ञा प्रतिष्ठानका संयोजन

अभिका सञ्चाहाङ्गफे लगायत समाजसेवी

तथा कलाकर्मीहरूको उपस्थितिमा समापन

समारोह कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो।

कार्यक्रममा प्रतिष्ठानका संगीत विभाग

प्रमुख तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम संयोजक

प्राज्ञ अशोक राईले बताउनु भयो। प्रशिक्षण

कार्यक्रम धरान रित्त सुनाल साँस्कृतिक

केन्द्र र रोयल डान्स एकेडेमीमा

सञ्चालन भएको थियो। अब चैत २२

बाट बिषेशत: थारू समुदायलाई लक्षित

गरि दाङमा लुमिनी प्रदेश स्तरीय

थारू मादल प्रशिक्षण गराईने कार्यक्रम

संयोजक संगीत विभाग प्राज्ञ अशोक

राईले जानकारी गराएका छन्।

उसले सोही अनुरूपको कार्यक्रमहरू

सार्वजनिक गरेर निर्वाचन प्रकृयामा होमिएको

छ। तथा कामले दिनहुँ जसो अन्य पार्टी नेता तथा कार्यकर्ताह